

İyi insan olmak ne demek? Ben iyi bir insan mıyım?

Kime sorduğunuza göre değişir, kime hangi yüzümü gösterdiğime göre. *Herkese karşı iyi* bir insanın da, kendine karşı kötü olması lazım, en azından.

Kim olduğumu, nasıl davranacağımı karşımdaki insan belirler çok defa. O halde nasıl herkese karşı iyi olabilirim?

Bir insanın beni anlamadığını düşünürsem, beni muhtemelen sessiz bulacaktır. Birinin aptal olduğunu düşünürsem, uzaklaşmaya çalışırım. Peşimi bırakmazsa, kabalaşırım. Aptallığı zarar veriyorsa, durdurmaya çalışırım. Durduramazsam, durdurmaya uğraşırım ve bu bazen *suç* gibi görünür. Tabii ki ben de fani akıllı ve fikirleri olan biriyim, yanlış yaparım, nefsimin ipleri eline aldığı çaktır ve o zamanlar da *kötü* bir insan olabilirim.

Bilerek ve isteyerek çok nadiren kötülük yaptığım halde, insanların ekseriyetinde gördüğüm bu: Kötülük ve kötü huylar hayattaki pek çok meselenin izahını, iyilikten daha iyi yapıyor. İnsanların genelde kötü olduğunu kabul ederseniz, iyi olduğunu kabul etmekten daha doğru hareket edersiniz.

O halde iyilik nedir, nasıl ortaya çıkar?

Kendini tanımak o yüzden mühim: Burada yazdığım bazı yazıların *kötülük* sınırında olduğunu farkındayım, *bunlara anlatmaya gerek yok* diyenler de vardır. Bununla beraber kendimde gördüğüm, bir şekilde ifade edip, *havladığımda*, söylediklerimi başka şekillerde hayata geçirmeye gerek görmediğim. Daha sakın birine dönüştüğüm. O halde buraya yazmak gerçekten kötülük müdür?

Nisbi olanı değerlendirirken, *neye göre* diye sormak lazım. Hiç yazmamak ve bunları biriktirip biriktirip, başka *aksiyonlarla* muhatabına iletmek, diyelim, trafikten şikayet etmemek, susmak ama canımı sıkkan bir durumda inip kavga etmek, daha mı iyidir?

Kendini tanımak o yüzden mühim: Hangi kötülüğten nasıl uzak duruyorsun? Seni daha kötüleştiren bir şeyden sığınmak için, biraz daha az kötü işler yapabilir misin? Kötülüğünü tamamen yok edemesen de, en azından, daha az kötü davranışlar geliştirebilir misin?

İnsanın yaşı ilerledikçe, kötülük imkanı da artıyor. Gençliğinde yapmayacağın kötülüğü, yaşını aldıktan sonra yapabiliyorsun, çünkü bahaneler görmüşsün, hayat sana iyi davranmamış ve *hakkım* diyebiliyorsun. Kendini tanımak bu yüzden mühim. Zihninin gerisiyle, rüyalarının ipini elinde tutanla barış yapmadığında, pazarlık etmediğinde, anlaşılmadığında, bir gün özünde kötü bir insana dönüşmek herkes için mümkün.